

Героите от отделните стихотворения фактически се сливат с лирическия облик на самия автор. В град Сопот, където е роден поетът, Тодор Каблешков организира таен революционен комитет, чийто член става и младият Ив. Вазов. Вярата си в близкото освобождаване на Родината той свързва със свидната за него идея за общославянското братство, с надеждата за помощта на Русия.

В поетичния сборник „Тъгите на България“ поетът с болка и гняв осъжда зверствата на турците, разгромили Априлското въстание от 1876 г., изклали населението в Батак, изпепелили много села и градове, избили хиляди деца, жени и старци. Тези, които днес наричат годините на турското робство „османско присъствие“ (а такива формулировки се срещат днес в българската преса), не е зле да опреснят в паметта си стиховете на Патриарха на българската литература, на летописеца на Българското възраждане: Вазов сравнява османското иго с мъките на ада, нарича го „Голгота“. В неговото описание на общонационалната трагедия се чувства епичен размах. В стихотворението „Жалбите на майките“, публикувано в книгата „Тъгите на България“, той пише:

*Виж ти нашите неволи,
как лейм сълзи като град,
как сме болни, как сме голи,
как умираме от глад!²*

В стихотворението „Русия“, написано пет месеца преди началото на Руско-турската освободителна война (през ноември 1876 г.), Вазов призовава Русия:

*навред, по всички България,
една се дума чуй сега,
един стон, един глас: Р у с и я!*

*затуй зовеш се ти С в е т а,
затуй те любим кат баща
и чакаме като месия:*

Затуй си ти Р у с и я !

И Русия откликва на стона и гласа на България. След април 1876 г., когато антитурското въстание на българите е удавено в кръв и цял свят очаква: „Как ли ще постъпи Русия?“, – Фьодор М. Достоевски пише в „Дневника на писателя“ (през юни 1876 г.): „... Проблем ли е това?... Русия ще постъпи **честно** – ето отговора на въпроса.... Но какви са интересите на Русия? Интересите на Русия са в случай на необходимост тя да забрави всякакви свои интереси, да се самопожертвува, но само и само да не измени на справедливостта. Русия не може да измени на великата идея, заветвана и от векове, и досега следвана от нея неотклонно. Тази идея е освен всичко друго и обединението на славянството; но това обединение не означава завземане и насилие, то е в името на общочовешкото дело.... в тази самоотвержена безкористност на Русия се проявява цялата ѝ сила, тъй да се каже, цялата ѝ личност и цялото бъдеще на руската мисия“³.

С цената на огромни човешки жертви руският народ освободи България от петвековното робство.